

Ár 2011, föstudaginn 9. desember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, Geir Arnar Marelsson, Guðlaug B. Ólafsdóttir, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Jóhann Tómas Sigurðsson.

Fyrir er tekið **mál nr. 37/2011**:

**M og  
N  
gegn  
Fjármálafyrirtækinu F**

og kveðinn upp svohljóðandi

## **ú r s k u r ð u r :**

### **I.**

#### **Málsmeðferð.**

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. júní 2011, með kvörtun sóknaraðila dagsettri 13. júní 2011. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. júní 2011, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu þann 12. júlí 2011. Var bréfið sent sóknaraðilum með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. júlí 2011, og þeim gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust frá sóknaraðilum þann 11. ágúst 2011.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 7. og 21. október og 30. nóvember og 9. desember 2011.

### **II.**

#### **Málsatvik.**

Þann 20. október 2008 gengust sóknaraðilar, N og M, í sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X, að fjárhæð kr. 1.700.000, útgefnu af A til F. Rituðu þau undir skuldabréfið sem samþykkt sem sjálfskuldarábyrgðaraðilar. A ritaði undir sem útgefandi.

Þann 20. október 2008 rituðu sóknaraðilar undir lánsúmsókn, fylgiskjal með skuldabréfi X. Gert var ráð fyrir að fyllt væri út í kafla um greiðslumat á lánsúmsókninni. Það var þó ekki gert. Hins vegar er eftirfarandi texti undir liðnum önnur ráðstöfun skuldabréfs: „*Lán til að greiða upp yfirdrátt á Y skv. beiðni ábyrgðarmanna á sjálfskuldarábyrgðinn [sic] ásamt tillögu frá Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna. Ábyrgðarmenn hafa kynnt sér niðurstöður Ráðgjafarstofu heimilana [sic] og votta það með undirskrift sinni.*“

Eftirfarandi texti er einnig á lánsúmsókninni: „Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga” (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling bankans um sjálfskuldarábyrgðir.“

Neðan við umræddan texta er gert ráð fyrir að hakað sé við það hvort að ráðgert sé að verja meiri en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að ábyrgðarmanni hafi verið kynntar þær ráðagerðir. Þá eru reitir um að ekki sé óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hafi verið framkvæmt og hvort að niðurstöður þess bendi til að greiðandi geti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn hefur ekki verið hakað í neinn af þessum reitum og liggja ekki fyrir upplýsingar um að mat á greiðslugetu greiðanda hafi farið fram á vegum varnaraðila.

Í málinu liggur fyrir fjárhagsyfirlit A, frá Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna, dags. 2. október 2008, ásamt bréfi frá sama aðila. Undir þessi skjöl hafa sóknaraðilar ritað. Ekki er þó dagsetning á undirritun þeirra. Í fjárhagsyfirlitinu koma fram upplýsingar um skuldir og kröfur til innheimtu, tekjur, eignir, eigna- og skuldastöðu, framfærslu, ábyrgðir fyrir aðra auk krafna. Þar kemur auk þess fram að greiðslugeta sé 10.560 og til ráðstöfunar sé -303.686. Þá kemur fram það mat ráðgjafa Ráðgjafarstofunnar að A hafi enga greiðslugetu til að greiða af mánaðarlegum skuldbindingum sínum miðað við fjárhagsstöðu. Hann var sagður ógjaldfær. Var honum ráðlagt að hafa samband við þá einstaklinga sem gengust í ábyrgðir fyrir greiðslur af lánum hans og gera þeim grein fyrir fjárhagsstöðu hans.

A fékk staðfestan nauðasamning til greiðsluáðlögunar þann 14. júní 2010. Sóknaraðilar fengu bréf um að gengið yrði að þeim vegna umræddrar skuldbindingar.

Sóknaraðilar leituðu til varnaraðila í maí 2011 og fóru þess á leit við hann að sjálfskuldarábyrgðin yrði felld niður þar sem greiðslumat var ekki gert með fullnægjandi hætti. Varnaraðili hafnaði kröfu sóknaraðila með tölvuskeyti dags. 27. maí 2011.

Sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 13. júní 2011.

### III.

#### Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar krefjast þess aðallega að sjálfskuldarábyrgð þeirra á skuldabréfaláni nr. X, verði felld niður. Til vara krefjast sóknaraðilar þess að fjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar verði lækkuð verulega.

Sóknaraðilar vísa til þess að varnaraðili geti ekki lagt til grundvallar greiðsluerfiðleikamat sem Ráðgjafarstofa heimilanna vann í þeim tilgangi að meta heildarfjárhagsstöðu lántaka. Að baki greiðsluerfiðleikamati Ráðgjafarstofunnar liggja aðrar forsendur en að baki greiðslumati fjármálafyrirtækja. Þá vísa sóknaraðilar til þess að varnaraðili hafi vanrækt upplýsingaskyldu sína skv. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þá kveða sóknaraðilar varnaraðila hafa brotið í bága við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 2001, þegar varnaraðili lét undir höfuð leggjast að framkvæma greiðslumat en studdist þess í stað við mat Ráðgjafarstofunnar.

Sóknaraðilar vísa ennfremur til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga máli sínu til stuðnings. Öll skilyrði ákvæðisins til að fella niður ábyrgðina sé uppfyllt.

Þá benda sóknaraðilar á að varnaraðila beri skv. 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki að starfa í samræmi við heilbrigða og eðlilega viðskiptahætti á fjármálamarkaði. Sú staðreynd að varnaraðili sinnti ekki þeim skyldum sem á honum hvíla samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga fari bersýnilega gegn skyldu hans að starfa í samræmi við eðlilega og heilbrigða viðskiptahætti.

Til stuðnings varakröfu sinni vísa sóknaraðilar til norsku laganna um fjármálasamninga, lov nr. 46/1999 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven), en þar gefur að finna þá meginreglu að ef vanræksla fjármálafyrirtækis á skyldum sínum gagnvart ábyrgðarmanni sé ekki næg til að fella ábyrgðina niður þá megi lækka ábyrgðina í samræmi við vanrækslu fjármálafyrirtækisins. Einnig vísa sóknaraðilar til 36. gr. laga nr. 7/1936.

#### IV.

##### **Athugasemdir varnaraðila.**

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili mótmælir því að niðurstaða greiðsluerfiðleikamats Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna hafi ekki uppfyllt skilyrði 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Vísar varnaraðili til þess að greiðsluerfiðleikamat Ráðgjafarstofu hafi byggst á nákvæmum upplýsingum sem lántaki útvegaði um fjárhagsstöðu sína og raunhæfum viðmiðum á þeim tíma um framfærslukostnað. Hefði greiðslumat varnaraðila síst orðið nákvæmar.

Varnaraðili vísar til þess að ekki sé kveðið á um það í samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 2001 með hvaða hætti skyldi greiðslumeta, þ.e. engin formskilyrði sett þar um. Gera megi ráð fyrir að grundvöllur skilyrðisins um greiðslumat hafi verið að ábyrgðarmaður væri upplýstur um stöðu lántaka þegar hann gekkst í ábyrgðina. Því skilyrði hafi varnaraðili fullnægt.

Bendir varnaraðili á að þrátt fyrir að greiðslumat skuli framkvæmt samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé ekki kveðið á um form þess eða efni. Ef gögn sem ábyrgðarmanni séu tiltæk þjóni hlutverki greiðslumats er ekki tilefni til að ógilda ábyrgð.

#### V.

##### **Niðurstaða.**

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar á skuldabréfi nr. X, að fjárhæð kr. 1.700.000, útgefnu af A til F. Sóknaraðilar krefjast þess aðallega að sjálfskuldarábyrgð þeirra á skuldabréfaláni nr. X, verði felld niður. Til vara krefjast sóknaraðilar þess að fjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar verði lækkuð verulega. Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, tekur meðal annars til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt

að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki sjálfstætt mat á greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu skuldara. Hins vegar lá fyrir mat Ráðgjafarstofu heimilanna á greiðslugetu A, svokallað fjárhagsyfirlit, dags. 2. október 2008, sem sóknaraðilar hafa undirritað, þar sem fram kom að það væri mat ráðgjafa að greiðsluvandi skuldara væri verulegur og að greiðslubyrði væri langt umfram greiðslugetu. Tekið var fram að skuldir umfram eignir væru kr. 10.710.678 og að til að skuldari gæti staðið í skilum með umsamdar greiðslur á mánuði vantaði hann samtals kr. 303.686. Í lánsúmsókn, fylgiskjali með skuldabréfi nr. X var tekið fram að lánið væri til að greiða upp yfirdrátt á Y skv. beiðni ábyrgðarmanna á sjálfskuldarábyrgðinni ásamt tillögu frá Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna. Þá var tekið fram að ábyrgðarmenn, þ.e. sóknaraðilar, hefðu kynnt sér niðurstöður Ráðgjafarstofu heimilanna og vottuðu það með undirskrift sinni. Undir þetta rituðu sóknaraðilar.

Eins og að framan greinir lá fyrir við undirskrift sóknaraðila mat á greiðslugetu skuldara, sem komst með afgerandi hætti að þeirri niðurstöðu að skuldari hefði enga greiðslugetu og væri í raun ógjaldfær, og sóknaraðilar vottuðu með undirskrift sinni og varnaraðili hafði kynnt sóknaraðilum sbr. áður nefndan texta fylgiskjalsins með lánsúmsókninni. Í ljósi framangreinds þykir ekki hægt að ógilda ábyrgð sóknaraðila, sbr. 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa. Með vísan til hinna sérstöku aðstæðna sem uppi eru í umræddu máli verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila um ógildingu ábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X.

Með sömu rökum og að ofan greinir og með vísan til þess að norsk lög um fjármálasamninga, lov nr. 46/1999, hafa ekki lagagildi hér á landi, þykir ekki hægt að fallast á varakröfu sóknaraðila um að fjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar verði lækkuð verulega.

### Ú r s k u r ð a r o r ð:

Öllum kröfum sóknaraðila, M og N, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 9. desember 2011

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson  
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson  
Guðlaug Brynja Hafsteinsdóttir

Ár 2011, þriðjudaginn 20. september, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.